

Empowerment bij Rekengesprekken

Pedagogisch-didactische fijn-afstemming bij leerlingen met Rekenproblemen in het Primair Onderwijs van 9 – 12 jaar.

“Want je denkt pas als je praat. Denken in je eentje kan niet, denken is een gesprek voeren”

Linda Plat, Marga de Ruijter en Corien Springer
(Volijdstudenten, Windesheim Opleidingen Speciale Onderwijszorg);
Henk Logtenberg
(Reken-wiskunde docent, Windesheim Opleidingen Speciale Onderwijszorg)
Zwolle, april 2007.

Vorbereiding

- Gespreksruimte regelen (binnen / buiten / klaslokaal / RT-ruimte / speellokaal / ...)
- Benodigheden (opname-apparatuur / spelmateriaal / ...)
- Tijd inplannen
- Afspraak maken met leerkracht en kind
- Topics voorbereiden
- Gegevens bekijken van vorig diagnostisch gesprek.
- Vertrouwensband opbouwen met leerling
- Voorbereiden van de gesprekstechnieken: doorvragen, samenvatten, open vragen stellen, enz.

Introductie

- Doel: Ik wil graag weten wat jij van het rekenen vindt, zodat ik je goed kan helpen op een manier die het beste bij jou past.
- Wat ga je met de informatie doen: Ik ga de informatie die jij geeft gebruiken om jou te helpen met rekenen.
- Tijdsduur: 20 tot 30 minuten

Startvraag

- Waar denk jij aan bij het woord: rekenen?

Romp

- gevoel

- Hoe is het voor je om sommen te maken die je heel makkelijk vindt?
- Hoe is het voor je om sommen te maken die je heel moeilijk vindt?
- Wat heb je bij het maken van rekensommen wel eens heel erg leuk gevonden?

- algemeen

- Wat vind jij van rekenen in de klas?
- Waarvoor is leren rekenen nodig?
- Waarvoor wil jij rekenen leren?
- Wat is voor jou belangrijk om goed te kunnen rekenen?

- sommen

- Wat voor sommen doe je graag?
- Wat vind je makkelijk en wat vind je moeilijk bij het rekenen?
- Wat voor sommen vind jij moeilijk en makkelijk?

- manier van rekenen

- Hoe reken je het liefst?
- Wat voor materiaal gebruik je het liefst?

- plek

- Op wat voor plek kun jij het beste rekenen?

- hulp

- Waar wil jij graag bij geholpen worden?
- Wat voor hulp zou je willen?
- Op welke manier?
- Wat kun je al en wat zou je willen leren?
- Wat voor hulp krijg je nu? Hoe vind je dat?
- Heb je wel een iets geleerd, wat je toch heel erg moeilijk vond om te leren?
- Hoe is je dit dan toch gelukt?
- Heb je wel eens sommen gemaakt, die je eerst niet snapte, maar waarbij het je toch gelukt is om ze te maken?
- Hoe kwam dat dan? (waardoor?)

- de leraar

- hoe vind je dat je huidige meester/juf je helpt bij rekenen?
- Hoe was dat bij een vorige juf of meester?
- Waarmee heeft een meester of juf je wel eens heel goed geholpen bij rekenen?

- interesse

- Waar ben jij in geïnteresseerd en hoe zouden we dat kunnen gebruiken bij het rekenen?

Afsluiting

- Samenvatting geven van het gesprek
- Wat wil jij nog zeggen over het rekenen?
- Terugkoppeling + aangeven wat het vervolg van het gesprek is, wanneer zie je elkaar weer?

Notatieformulier rekengesprek

Startvraag	Opmerkingen
Waar denk jij aan bij het woord rekenen?	

Gevoel	Opmerkingen
Hoe is het voor je om sommen te maken die je heel makkelijk vindt?	
Hoe is het voor je om sommen te maken die je heel moeilijk vindt?	
Wat heb je bij het maken van rekensommen wel eens heel erg leuk gevonden?	

Algemeen	Opmerkingen
Wat vind jij van rekenen in de klas?	
Waarvoor is leren rekenen nodig?	
Waarvoor wil jij rekenen leren?	
Wat is voor jou belangrijk om goed te kunnen rekenen?	

Sommen	Opmerkingen
Wat voor sommen doe je graag?	
Wat vind je makkelijk en wat vind je moeilijk bij het rekenen?	
Wat voor sommen vind jij moeilijk en makkelijk?	

Manier van rekenen	Opmerkingen
Hoe reken je het liefst?	
Wat voor materiaal gebruik je het liefst?	

Plek	Opmerkingen
Op wat voor plek kun jij het beste rekenen?	

Hulp	Opmerkingen
Waar wil jij graag bij geholpen worden?	
Wat voor hulp zou je willen?	
Op welke manier?	
Wat kun je al en wat zou je willen leren?	
Wat voor hulp krijg je nu? Hoe vind je dat?	
Heb je wel een iets geleerd, wat je toch heel erg moeilijk vond om te leren?	
Hoe is je dit dan toch gelukt?	
Heb je wel eens sommen gemaakt, die je eerst niet snapte, maar waarbij het je toch gelukt is om ze te maken?	
Hoe kwam dat dan? (waardoor?)	

De leraar	Opmerkingen
Hoe vind je dat je huidige meester/juf je helpt bij rekenen?	
Hoe was dat bij een vorige juf of meester?	
Waarmee heeft een meester of juf je wel eens heel goed geholpen bij rekenen?	

Interesse	Opmerkingen
Waar ben jij in geïnteresseerd en hoe zouden we dat kunnen gebruiken bij het rekenen?	

Slotvraag	Opmerkingen
Wat wil jij nog zeggen over het rekenen?	

Ervaringen van het kind

Motivatie van het kind

Beeld wat het kind heeft van rekenen

Hulpvraag

Dit kind heeft...

- instructie nodig...

- opdrachten nodig...

- activiteiten nodig...

- feedback nodig...

Eventuele aanvullingen naar aanleiding van het gesprek

Aanleiding rekengesprek / motivatie

Leerlingen krijgen op verschillende scholen op verschillende manieren (reken)begeleiding. Maar, is dit altijd een manier van begeleiden die bij de leerling past? Bij het rekenen spelen vaak meer aspecten dan alleen het formele rekenen een rol. Om de reguliere gang van zaken te volgen (signalering, diagnostisering, remediëring) laten we als leerkrachten bepaalde onderdelen nog wel eens liggen (gevoelens, mening van de leerling), die ook van belang kunnen zijn voor leerlingen met rekenproblemen.

Alle leerlingen zijn verschillend en hebben andere pedagogische en didactische ondersteuningsbehoeften. Vaak wordt hier te weinig rekening mee gehouden. In het Rekengesprek onderzoek je *hoe de leerling tegen het rekenen aankijkt* en *waarbij en hoe de leerling graag geholpen zou willen worden, daarbij rekening houdend met de deskundigheid van de leerling*.

Door middel van het rekengesprek probeer je achter de behoeftes en interesses van de leerlingen te komen om de begeleiding hierop af te stemmen.

Doel / doelgroep

Volgens Logtenberg (2006) is de bedoeling van het Rekengesprek het stagnerende schoolse rekenproces bij de leerling een extra impuls te geven om weer op gang te komen en/of beter te laten verlopen. Het gesprek heeft als doel om achter de meningen en gevoelens van de leerling te komen maar ook om informatie van de leerling zelf te krijgen m.b.t. het rekenprobleem (Delfos, 2005).

Ook heeft het rekengesprek tot doel om vervolgenterventies in te kunnen zetten (Logtenberg, 2006).

De doelgroep is leerlingen met rekenproblemen in het primair onderwijs in de leeftijd van 9 tot 12 jaar. Omdat in deze leeftijdsgroep vaak expliciet rekenproblemen in de basisvaardigheden naar voren komen. De cognitieve ontwikkeling in deze leeftijdsperiode neemt toe waardoor de leerling beter kan aangeven hoe zijn rekenprocessen verlopen.

Uitgangspunten

Het gaat om de actieve rol die de leerling zelf kan hebben en de actieve input die de leerling in het Rekengesprek heeft, kortom: *empowerment van de leerling* (Logtenberg, 2006). In het Rekengesprek willen we de leerling de kans geven om van zijn eigen professionaliteit gebruik te maken.

Ontwerpen van het Rekengesprek

Naar aanleiding van bovenstaande uitgangspunten van het Rekengesprek zijn wij bezig geweest met het ontwerpen van het Protocol Rekengesprek. Na het bestuderen van de literatuur hebben we gekeken wat de leerling en RT'er belangrijk vinden om terug te zien in het Rekengesprek. Aan de hand hiervan hebben we het Rekengesprek ontwikkeld. Het ontworpen Rekengesprek hebben we in de praktijk gebracht bij zes leerlingen met rekenproblemen. Rekening houdend met de uitkomsten van het Rekengesprek hebben we RTsessies gehouden met deze leerlingen. Hieruit kunnen we concluderen dat de leerlingen de RT-sessies hebben gewaardeerd.

Rekengesprek**Instructies rekengesprek***Vorbereiding*

Tijdens het Rekengesprek dien je rekening te houden met de ondersteuningsbehoeften van de leerling. Dit betekent dat je gebruik maakt van de input van de leerling betreffende plaats, tijd en de manier waarop het gesprek

plaatsvindt. Het is daarom van belang dat je voor het gesprek weet hebt van deze behoeften van de leerling. Voor het houden van het Rekengesprek is het belangrijk om de gesprekspunten goed in je op te nemen.

Introductie

Het is voor de leerling belangrijk om het doel van het gesprek goed voor ogen te hebben zodat ze weten waarom dit gesprek plaatsvindt en waar ze aan toe zijn. Het is fijn voor de leerling om te weten wat je met de informatie die zij geven gaat doen. Het is ook goed om dit aan de leerling door te geven (Delfos, 2005).

Startvraag

Door middel van de startvraag lok je een reactie bij de leerling uit en kom je direct tot de kern van het gesprek.

Romp

Net zoals in het menselijk lichaam de romp zeer belangrijke organen bevat is ook in het Rekengesprek de romp een belangrijk onderdeel. In de romp komen de volgende topics naar voren: gevoel, algemeen, sommen, manier van rekenen, plek, hulp, de leraar en interesses. De topics staan in deze volgorde in het protocol, maar hoeven niet in deze volgorde behandeld te worden.

Afsluiting

In de samenvatting geef je kort de belangrijkste punten uit het gesprek aan, hierdoor laat je de leerling weten dat hij gehoord wordt. Het kan zijn dat bepaalde onderwerpen tijdens het Rekengesprek niet aan bod zijn gekomen, waar de leerling wel iets over kwijt had gewild. In de afsluiting geef je de leerling hier nog gelegenheid voor. Volgens Delfos (2005) moet aan het eind van het gesprek aandacht worden besteed aan vragen en emoties die het gesprek heeft opgeroepen. Het is de bedoeling dat het kind een gesprek met een positief gevoel afsluit. Als dat niet zo lijkt te zijn, is het gesprek nog niet afgelopen. Migchelbrink (2006) zegt dat je er van bewust moet zijn dat belangrijke dingen soms pas gezegd worden als het gesprek formeel al beëindigd is.

Registratie rekengesprek

Instructies registratie

De registratieformulieren wijzen zich in principe vanzelf. De belangrijke punten die in het gesprek naar voren komen kun je op het notatieformulier invullen. In het samenvattingsformulier kun je per topic de uitkomsten nog eens in het kort weergeven. De onderwijsbehoeften van de leerling zijn belangrijk, daarom zijn de hulpvragen in het samenvattingsformulier een aanknopingspunt om hier over na te denken. Deze onderwijsbehoeften bepalen welke hulp nodig is (Pameijer & Van Beukering, 2006).

Afsluitend

Ten slotte wijzen wij op het belang van het gebruik van het Rekengesprek voor de leerling om te leren in een krachtige leeromgeving én voor de leerkracht om optimaal te kunnen voldoen aan de onderwijsbehoeften van het kind.

Literatuurlijst

Logtenberg, H. (2006). *Empowerment bij rekeninterventies*. Zwolle: Afstudeerproject, Opleiding HKP/Master of Education.

Delfos, M.F. (2005). *Luister jij wel naar mij?* Amsterdam, SWP

Migchelbrink, F (2006). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP

Pameijer, N. & Beukering, T. van (2006). Handelingsgerichte diagnostiek en handelingsgericht werken: een werkkader voor de remedial teacher (1). *Tijdschrift voor Remedial Teaching*, 2006/4